

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ

ԱՐՏԱՇԱՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
2017-2021 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՀՆԳԱՄՅԱ ԾՐԱԳԻՐ

Մշակվել է՝ համայնքի ղեկավարին կից, խորհրդակցական կարգով գործող
ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովի կողմից

Ներկայացվել է՝ համայնքի ղեկավար Ռազար Կարապետյանի կողմից

Հաստատվել է՝ համայնքի ավագանու 22 նոյեմբերի 2016 թիվ 28 որոշմամբ
(նիստի ամսաթիվը)

Արտաշավան 2017թ.
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Համայնքի ղեկավարի ողջույնի խոսք-----	1
2. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն-----	4
2.1 Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն-----	4
2.2 Համայնքի սեփիալ տնտեսական իրավիճակը-----	6
2.3 Համայնքում իրականացվող ծրագրերը-----	8
2.4 Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները-----	11
2.5 Ջարգացման խոչընդոտները և դժվարությունները-----	17
2.6 Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի ,հնարավորությունների և սպառնալիքների (ՈԻԹՀՄ) վերլուծություն-----	21
3. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում-----	22
3.1 Համայնքի զարգացման տեսլական-----	22
3.2 Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակները-----	25
4. ՀՀԶԾ ֆինանսավորում-----	26
5. ՀՀԶԾ մոնիթորինգ-----	
6. ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ-----	30

1. Համայնքի ղեկավարի նոջույնի խոսք

Համայնքի տեսլականն է՝

Համայնքը դարձնել գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության և վերամշակման տարածաշրջանային կենտրոն, բարեկարգ ու մաքուր, բնակչության համար բավարար կենսապայմաններ ունեցող և զբոսաշրջության համար գրավիչ բնակավայր:

Համայնքի սահմանված տեսլականին հասնելու համար համայնքի ռազմավարությունն է՝

- համայնքում անասնապահության զարգացում և անասնապահական մթերքների արտադրության ծավալների աստիճանական մեծացում՝ անասնազվիաքանակի տարեցտարի ավելացման և անհրաժեշտ քանակությամբ անասնակերի ապահովման միջոցով,
- համայնքում կաթի, մսի հանձնման և վերամշակման արտադրամասի ստեղծում և գործարկում,
- տնային պայմաններում բնական հյութերի արտադրության կազմակերպում և աստիճանական զարգացում,
- համայնքի սեփականություն համարվող ենթակառուցվածքների պահպանում, շահագործում, նորոգում և զարգացում,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում, արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացում, ճանապարհային նշանների տեղադրում,
- համայնքի բնակչության սոցիալ – տնտեսական պայմանների բարելավում՝ նրանց մատուցվող հանրային ծառայությունների (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, գազամատակարարում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, տրանսպորտ և կապ, նախադպրոցական և դպրոցական հանրակրթություն, մշակույթ և սպորտ, սոցիալական պաշտպանություն և այլն) շրջանակի աստիճանական ընդլայնման և որակի անշեղ բարձրացման միջոցով,
- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության բարելավում՝ համայնքային կենտրոնի ստեղծման և մասնակցության ձևերի զարգացման միջոցով,
- համայնքում էկոտուրիզմի ենթակառուցվածքների ստեղծում և զարգացում՝ զբոսաշրջիկների գիշերակացի տնային պայմանների ապահովման, հասարակական սննդի, առևտրի և սպասարկման օբյեկտների ստեղծման, համապատասխան ծառայությունների պատշաճ մակարդակով մատուցման միջոցով:

Համայնքի զարգացման 2017-21թթ. հնգամյա ծրագրի հիմնական նպատակներն են՝

- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության ակտիվացում և բարելավում՝ համայնքի ենթակառուցվածքների ընդլայնման և զարգացման միջոցով,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների վիճակի բարելավում և լուսավորում,

- համայնքում գյուղատնտեսության (հողագործության, անասնապահության, այգեգործության) զարգացում՝ տնամերձերի, վարելահողերի, խոտհարքների և արոտավայրերի նպատակային և արդյունավետ օգտագործման միջոցով,
- համայնքի նախադպրոցական կրթության և դաստիարակության պայմանների ընդլայնում (շենքային և գույքային, աշխատակարգի, երեխաների թվի ու սննդի առումներով),
- համայնքի բնակչության կենցաղային պայմանների բարելավում՝ առանձնատների գազաֆիկացման, խմելու և տնտեսական ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգերի նորոգման և ընդլայնման, աղբահանության ծառայության կազմակերպման ճանապարհով,
- համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում ամբողջ տարվա ընթացքում՝ համայնքային հիմնական ենթակառուցվածքների (գյուղապետարան, մանկապարտեզ, գրադարան, բուժկետ) շենքերի ջեռուցումն ապահովելու միջոցով:

Համայնքը չունի ընթացիկ քաղաքաշինական քարտեզ, քաղաքաշինական կադաստր, քաղաքաշինական կանոնադրություն և այլն:

Համայնքի սեփականություն համարվող <Լուսաղբյուր> համայնքից ինքնահոս եկող խմելու ջրատարը ունի կապիտալ վերանորոգման կարիք:

2007 թվականին ընդհանուր համայնքը գազաֆիկացվել է բացի նոր թաղամասից: Համայնքի գազաֆիկացման ներքին ցանցի երկարությունը կազմում է 12 կմ:

Համայնքում աղբահանությունն իրականացվում է մասնակիորեն՝ ամիսը 4 անգամ, համայնքի սուղ միջոցներով: Համայնքը չունի աղբատար մեքենա, առանձին հատկացված աղբավայր, որն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի մաքրության, գեղատեսիլ բնության վրա:

Համայնքում կա 1 գերեզմանատուն, որը ցանկապատված չէ՝ որի պատճառով անասուններն անարգել մուտք են գործում գերեզմանատան տարածքներ՝ առաջացնելով բնակչության արդարացի դժգոհությունը:

Համայնքում բազմաբնակարան բնակելի շենքեր չկան, իսկ բնակելի առանձնատների քանակը 183 է, որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է մոտ 20500 քմ: Առանձնատների մեծ մասը վերանորոգման կարիք ունի, իսկ նորաբաժան ընտանիքների համար անհրաժեշտ են նոր առանձնատներ: Սակայն, բնակչության սոցիալական վատ պայմանների պատճառով առանձնատների վերանորոգման աշխատանքներ կատարվում են միայն խիստ անհրաժեշտության դեպքերում, իսկ նոր առանձնատներ համարյա չեն կառուցվում:

Համայնքի բնակչությունը հողագործությունից մեծ եկամուտներ չի կարողանում ստանալ: Համայնքում ավելի զարգացած է անասնապահության ճյուղը:

Համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքների իրացման հարցում, մանավանդ որ բոլորովին վերջերս ընդհատվել է համայնքի ավտոբուսային հաղորդակցությունը մարզկենտրոն Աշտարակի հետ:

Վիճակն անմխիթար կարելի է համարել նաև «Լուսադբյուր» համայնքից հոսող տնտեսական ջրի ջրային ավազանում, որի որոշ հատվածներում ջուրը՝ մինչև ջրամբար հասնելը, հոսում է բաց վիճակում, և այնտեղ անարգել մուտք են գործում անասունները: Դա հղի է սուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման վտանգով:

Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը կազմում է 12 կմ: Ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները չունեն ջրահեռացման հեղեղատներ, ունեն արտաքին (գիշերային) լուսավորության համակարգ:

Համայնքից մինչև մոտակա շուկա (քաղաք Աշտարակ) ճանապարհի երկարությունը կազմում է մոտ 12 կմ: Ներկայումս համայնքի բնակչությունը հիմնականում օգտվում է Երևան քաղաքի շուկայից՝ չնայած տրանսպորտային առկա դժվարություններին:

Համայնքի տարածքում տեղակայված են ճանապարհային երթևեկության նշաններ: Համայնքում շահագործվում են 40 մարդատար և 4 բեռնատար մասնավոր ավտոմեքենա: Համայնքում կան նաև մասնավոր 7 տրակտոր, որից 2-ը թրթուրավոր են, իսկ 5-ը՝ անիվավոր:

Համայնքի տարածքում կա նաև 1 փոքր կամրջակ, որը գտնվում է համայնքով անցնող գետակի վրա:

Առաջարկվող ծրագրերի առաջնահերթությունները որոշելու նպատակով, ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովի կողմից սահմանվել են ծրագրերի գնահատման հետևյալ չափանիշները՝

- հանրության աջակցությունը,
- ազդեցությունը արտագաղթի կանխման վրա,
- համայնքի կարողությունների հզորացում,

բնակչության սոցիալական պայմանների բարելավում:

2. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն

2.1. Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն

Արտաշավան, /Նախկինում՝ Իլան-Չալան, Որդկան, Սելախրամ/ գյուղը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Աշտարակի տարածաշրջանում, Աշտարակից 10 կմ հեռավորության վրա, Աշտարակ-Ապարան ճանապարհի վրա: Գյուղի միջին բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1640 մետր է:

Գյուղն իր ներկայիս անունն ստացել է ի պատիվ բուշևիկ հեղափոխական, Կարբի գյուղի բնակիչ Արտաշես Սելքոնյանի:

Համայնքը Հայաստանի հնագույն բնակավայրերից մեկն է: Գյուղի տարածքում նախաքրիստոնեական ժամանակների ոչ մի հուշարձան չի պահպանվել, չնայած այդ մասին հիշատակություններ շատ կան: Գյուղի տարածքում են գտնվում մեկ այլ հին բնակավայրի՝ Թեսխարաբի մնացորդները:

Քրիստոնեական մշակույթի նշանավոր հուշարձաններից է Ամենափրկիչ եկեղեցին, որը կառուցվել է 12-13րդ դարերում և համարվում է Հայաստանի մշանավոր պատմաճարտարապետական կոթողներից մեկը:

Բնակավայրում պահպանվել են նաև 7-րդ դարում կառուցված մեկ այլ եկեղեցու մնացորդներ:

Արտաշավանի ներկայիս բնակիչների նախնիները գաղթել են Արևմտյան Հայաստանից: Առաջին մեծ գաղթը եղել է 1828-30, երկրորդը 1915-20 թվականներին:

Գյուղի կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Գյուղում հաճախակի են չորային տարիները, որից հիմնականում տուժում են գյուղատնտեսական աշխատանքները:

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 3601,08 հա, հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 30 կմ, մարզկենտրոնից՝ 10 կմ, տարածաշրջանային կենտրոնից՝ 12 կմ: Համայնքն իր վարչական սահմաններով սահմանակից է Օհանավան, Ուշի և Ափնա գյուղական համայնքներին:

Համայնքի բնակավայրերի քանակը-3

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 3745,3 հա, այդ թվում՝

- գյուղատնտեսական նշանակության հողեր – 3234,32 հա,
- բնակելի ֆոնդի հողեր – 446,23 հա,
- բնապահպանական նշանակության հողեր – 26,47 հա,
- ջրային ֆոնդերի հողեր – 6,39 հա,
- արդյունաբերական նշանակության հողեր – 13,20 հա,
- էներգետիկայի ենթակառուցվածքների հողեր – 15,93 հա:

1991թ. հանրապետությունում իրականացված հողի սեփականաշնորհմանը մասնակցել են 290 տնային տնտեսությունների 250 ընտանիքները: Համայնքի սեփականաշնորհված հողերի մեկ հողաբաժնի չափը կազմել է 0,7 հա, այդ թվում 0,6 հա-ը՝ վարելահող (տնամերձի հետ միասին), 0,1 հա-ը՝ խոտհարք:

Համայնքի սեփականություն համարվող հողերը կազմում են 719,02 հա, որոնցից 626,59 հա վարելահողեր և արոտավայրեր, որը աճուրդային եղանակով օտարվում և մրցույթի կարգով (25 տարի ժամկետով) վարձակալությամբ տրամադրվում է:

2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ համայնքի բնակչության թիվը կազմում է 704 մարդ, այդ թվում տղամարդիկ՝ 339 և կանայք՝ 365: Բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմն այսպիսին է՝

- 0-6 տարեկան -53 մարդ
- 7-17 տարեկան – 75 մարդ
- 18-63 տարեկան – 475մարդ
- 64 և ավելի տարեկան – 86 մարդ
- կենսաթոշակառուների թիվը – 117 , այդ թվում տարիքային և աշխատանքային թոշակառուներ՝ 115 մարդ, մանկուց հաշմանդամներ՝ 5 մարդ
- հաշմանդամներ - 20 մարդ
- միակողմանի ծնողազուրկ երեխաներ – 4 մարդ
- աշխատունակներ – 400 մարդ
- զբաղվածներ – 290 մարդ
- գործազուրկներ – գրանցված՝ 3 մարդ, չգրանցված՝ 107 մարդ
- տնային տնտեսությունների թիվը – 210
- ընտանիքների թիվը - 180
- ընտանեկան նպաստի համակարգում հաշվառված ընտանիքների թիվը – 38 , այդ թվում նպաստառու ընտանիքների թիվը – 33:
- փախստական-2

2.2 Համայնքի սեզիալ տնտեսական իրավիճակը

Համայնքի ընդհանուր տարեկան բյուջեն կազմում է 18057100 (Տասնութ միլիոն հիսունյոթ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ: Ընդհանուր եկամուտների մեջ համայնքի սեփական եկամուտների բաժինը կազմում է 38%:

Համայնքը չունի արդյունաբերական ձեռնարկություններ և արդյունաբերական արտադրանք:

Համայնքի բնակչությունը հողագործությունից մեծ եկամուտներ չի կարողանում տանալ: Համայնքում ավելի զարգացած է անասնապահության ճյուղը:

2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, համայնքի խոշոր եղջերավոր անասունների քանակը կազմել է 658, այդ թվում կով՝ 241, իսկ մանր եղջերավոր անասունների քանակը՝ 369, այդ թվում ոչխար՝ 335, այծ՝ 34: Համայնքի գրեթե յուրաքանչյուր տնային տնտեսություն պահում է նաև որոշ քանակության թռչուններ, առավելապես՝ հավեր՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման համար: Համայնքի մի քանի տնային տնտեսություններ հաջողությամբ զբաղվում են նաև մեղվապահությամբ:

Համայնքում անասնապահությամբ, թռչնապահությամբ և մեղվապահությամբ զբաղվողներն արտադրում են կաթ, միս, բուրդ, ձու, մեղր: Համայնքի բնակիչներն իրենց տնամերձերում աճեցնում են նաև կարտոֆիլ, բանջարաբուստանային կուլտուրաներ՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման համար:

Համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքների իրացման հարցում, մանավանդ որ բոլորովին վերջերս ընդհատվել է համայնքի ավտոբուսային հաղորդակցությունը մարզկենտրոն Աշտարակի հետ:

Քրիստոնեական մշակույթի նշանավոր հուշարձաններից է Ամենափրկիչ եկեղեցին, որը կառուցվել է 12-13րդ դարերում և համարվում է Հայաստանի մշակութային պատմաճարտարապետական կոթողներից մեկը:

Բնակավայրում պահպանվել են նաև 7-րդ դարում կառուցված մեկ այլ եկեղեցու մնացորդներ:

Համայնքում գործում է Գրիշա Ասատրյանի անվան միջնակարգ հանրակրթական դպրոցը, որտեղ սովորում են 105 աշակերտ: Համայնքից աստիճանական արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվի վրա, որը վերջին տարիներին անընդհատ նվազում է: Դպրոցում աշխատում են 27 աշխատող, որոնցից 17-ը մանկավարժ են: Դպրոցի շենքը վերանորոգված է և ներկայում գտնվում է բարվոք վիճակում: Ձմռանը դպրոցի շենքը ջեռուցվում է լոկալ կաթսայատան և ջեռուցման համակարգով որը կառուցվել է 2007թ.-ին գյուղապետարանի միջոցներով: Դպրոցի շենքը ներկայումս կարիք ունի միայն ընթացիկ նորոգման և ներքին հարդարման:

Համայնքում գործում է նախադպրոցական կրթահամալիր, որը գտնվում է մանկապարտեզի շենքի մի հատվածում: Որտեղ հաճախում են 21 երեխաներ և աշխատում է 1 աշխատող:

Համայնքի մանկապարտեզի շենքը վերանորոգված չէ, և չի գործում:

Համայնքում գործում է բուժկետ՝ Կարբի համայնքի առողջության կենտրոնի ենթակայությամբ, 2 աշխատողով: Բուժկետը 01-10-2009թ.-ին որպես օգնություն ստացել է բուժ պունկտի գույք և կենցաղային պարագաներ: Բուժկետը կառուցվել է 2010թ. գյուղապետարանի միջոցներով, բարվոք վիճակում է, ապահովված է խմելու ջրի ջրամատակարարմամբ, առաջին բուժօգնության պարագաներով:

Համայնքի միջնակարգ դպրոցում գործում են մարզադահլիճ որը ունի վերանորոգման և ներքին հարդարման կարիք, դպրոցը ունի ֆուտբոլի դաշտ, որից բացի դպրոցի աշակերտներից, օգտվում են նաև համայնքի երիտասարդները: Համայնքում գործում է պարի խմբակ, որի վարձատրությունը մասամբ կատարում է համայնքի գյուղապետարանը:

Համայնքում կան 400 աշխատունակ մարդիկ, որոնցից աշխատանքով զբաղված են 290-ը, մնացած 110-ն աշխատանք չունեն, սակայն վերջիններից միայն 3-ն են գրանցված Աշտարակի տարածաշրջանային զբաղվածության կենտրոնում որպես գործազուրկներ, քանի որ համայնքի բնակիչները հիմնականում հողերի սեփականատերեր են և, ՀՀ օրենսդրության համաձայն, չեն կարող համարվել գործազուրկ:

Համայնքի մոտ 210 ընտանիքներից 38-ը հաշվառված են ընտանեկան նպաստի պետական համակարգում, որոնցից սոցիալապես անապահովության նպաստառուներ են գնահատվել 33 ընտանիքները (ընդհանուրի 16.5%-ը): Համայնքում բնակվում են նաև մոտ 20 հաշմանդամ, երկկողմանի ծնողազուրկ 1 և միակողմանի ծնողազուրկ 4 երեխա:

2.3 Համայնքում իրականացվող ծրագրերը

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

- Համայնքի նոր թաղամասի գազաֆիկացումը նկատելիորեն կնպաստի համայնքի բնակչության կենցաղային կարիքների բավարարմանը
- Տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ միջհամայնքային համագործակցություն ծավալելու դեպքում հնարավոր կլինի լուծել ընդհանուր աղբավայր ունենալու և շահագործելու հարցը, բոլոր այդ համայնքներում պատշաճ մակարդակով կազմակերպել աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցումը
- Համայնքի գյուղապետարանի վերանորոգումը և ջեռուցումը
- Մանկապարտեզի վերանորոգումը և ջեռուցումը ավելի ընդարձակ և հարմարավետ պայմաններով, և ընդլայնելու, ամբողջական ու լիարժեք գործարկելու համայնքի մանկապարտեզը՝ ներգրավելով ավելի շատ թվով երեխաների
- Մշակույթի տան վերանորոգումը և ջեռուցումը մեծապես կնպաստի համայնքի մշակութային կյանքի ակտիվացմանը, երիտասարդների հետ նպատակային աշխատանքների կազմակերպմանը և իրականացմանը, երեխաներին արտադարոցական դաստիարակության խմբակներում ներգրավմանը
 - համայնքը չունի գլխավոր հատակագիծ և քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր,
 - համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնացված համակարգ,
 - համայնքը չունի աղբավայր և աղբատար մեքենա, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ տնտեսական բազա և ֆինանսական հնարավորություններ,
 - ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցներն անբարեկարգ վիճակում են, չունեն արտաքին (գիշերային) լուսավորության համակարգ, ճանապարհային երթևեկության նշաններ,
 - համայնքը չունի գյուղատնտեսական հողերի ոռոգման համակարգ, որի պատճառով համայնքի գյուղատնտեսական նշանակության վարելահողերը մեծամասամբ չեն մշակվում, դրանք աստիճանաբար վեր են ածվում խոտհարքների, իսկ վերջիններիս տարածքները չեն բավականացնում համայնքում անասնապահության հետագա զարգացման համար,
 - համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ՝ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու, մինչև շուկա հասցնելու հարցում,
 - համայնքի մանկապարտեզը (նախակրթարանը) գործում է մասնակիորեն՝ չնայած համայնքում առկա է դրա ընդլայնման և ամբողջական գործարկման պահանջարկը,
 - համայնքի նոր թաղամասը առկա է գազամատակարարման ներքին ցանցի անցկացման խնդիրը,
 - համայնքի մանկապարտեզի շենքը կարիք ունի ընթացիկ նորոգման, ներքին հարդարման և դուռ-պատուհանների փոխարինման,

- համայնքի գյուղապետարանի, մանկապարտեզի, գրադարանի և դպրոցի շենքերը չունեն ջեռուցման համակարգեր, որի պատճառով այդ հիմնարկները ձմռանը ստիպված են իրենց շենքերը տաքացնել էլեկտրական պլիտաներով,
- համայնքի գերեզմանատունը ցանկապատված չէ,
- համայնքից տարեցտարի արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվի վրա, որոնք վերջին տարիներին անընդհատ նվազում են՝ իր բոլոր բացասական հետևանքներով հանդերձ,
- համայնքի աշխատունակ բնակչության մոտ 1/4-ը չունի մշտական աշխատանք, այդ պատճառով հաճախ բնակիչների մի որոշակի մասը մեկնում է արտագնա աշխատանքի այլ երկրներ, մեկնողներից ոչ բոլորն են վերադառնում համայնք:

Համայնքում պետության կողմից ներդրումներ ապահովելու նպատակով, նախատեսվում է սերտ համագործակցություն ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների հետ: Որպես պետական կառավարման մարմինների հետ համայնքի համագործակցության հիմնական ուղղություններ, 2017-21թթ. նախատեսվում են հետևյալ հանրապետական և մարզային ծրագրերն ու միջոցառումները՝

- համայնքում գյուղատնտեսության զարգացում՝ պարարտանյութերի, թունաքիմիկատի, սերմացուի, գյուղտեխնիկայի ձեռքբերման, գյուղացուն ձեռնտու պայմաններով (երկարաժամկետ, շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, առանց գրավի) գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրման, գյուղատնտեսական աշխատանքների կազմակերպման, խորհրդատվության ու աջակցության և այլ ուղղություններով,
- համայնքի գյուղապետարանի վերանորոգումը և ջեռուցումը կնպաստի նոր մակարդակի աշխատանքի բարձրացնելով, համայնքի բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը,
- համայնքի մանկապարտեզի շենքի ընթացիկ նորոգում, ներքին հարդարում, դռների և պատուհանների փոխարինում, ջեռուցում՝ բարելավելով մանկապարտեզ հաճախող երեխաների որակը և ավելացնելով թիվը,
- համայնքի նոր թաղամասի տնային տնտեսությունների գազաֆիկացում, գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ստեղծում և շահագործում՝ եռակողմ համագործակցության հրավիրելով և ներգրավելով նաև <Ռուսգազարդ - Հայաստան> ՓԲԸ-անը,
- մարզկենտրոն Արագածոտնի, տարածաշրջանային կենտրոն Աշտարակ և Երևան քաղաքի հետ մշտական հասարակական տրանսպորտային հաղորդակցության կազմակերպում և ապահովում՝ համագործակցության ներգրավելով մասնավոր տրանսպորտային կազմակերպությունների,
- առողջապահության և սոցիալական պաշտպանության ոլորտներում բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում՝ պետական պատվերի շրջանակներում,

- աղետների ռիսկի կառավարման ոլորտում համայնքի բնակչության լայն իրազեկում, համայնքի գործողությունների պլանի կազմում և իրականացում, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում:
 - ստեղծել ջերմոցային տնտեսություններ, մեխպարկ, հատապտուղների տնտեսություն, չրանոց, որը կնպաստի բնակչության ապահովումը աշխատատեղերով:

2017-21թթ. ընթացքում Հայաստանում ծրագրվող վարչատարածքային բարեփոխումների և կամ միջհամայնքային համագործակցության շրջանակներում՝ նախատեսվում են հետևյալ նպատակային ծրագրերը և միջոցառումները՝

- աղբավայրի կառուցում և շահագործում,
- աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպում և մատուցում,
- խմելու ջրի ջրամատակարարման ընդհանուր ջրագծի կառուցում, ներհամայնքային համակարգերի անցկացում և շահագործում,
- Երևան քաղաքի և մյուս բնակավայրերի միջև շուրջօրյա հասարակական տրանսպորտի ապահովում և շահագործում,
- այլ ծրագրեր և ծառայություններ:

2017-21թթ. ընթացքում կշարունակվեն համայնքի և ՀՀ Արագածոտնի մարզում գործունեություն ծավալող՝ միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի սուբյեկտների, այլ կազմակերպությունների և անհատների համագործակցության շրջանակներում նախատեսվող ներդրումային, դրամաշնորհային, տեխնիկական աջակցության, բարեգործական ծրագրերը և միջոցառումները: Նախադպրոցական և դպրոցական կրթության, առողջապահության, երեխաների սոցիալական պաշտպանության, մշակույթի և սպորտի, տեղական ժողովրդավարության և մասնակցության, մարդու իրավունքների, համայնքային զարգացման և այլ ոլորտներում:

2.4 Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները

Վերլուծելով համայնքի 2015-16թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները (աղյուսակ 2), կարելի է տեսնել, որ համայնքի 2015թ. բյուջեի փաստացի կատարողական ընդհանուր մուտքերը՝ 16048.7 հազ. դրամ, 2016թ.-ին ավելացել են և կազմել 17201,5 հազ. դրամ: Դա հիմնականում պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2016թ.-ին համայնքը ՀՀ պետական բյուջեից ստացել է նպատակային հատկացում (սուբվենցիա)՝ 187.3 հազ. դրամ: Դրա հետ մեկտեղ, պետք է նկատել նաև այն, որ համայնքի սեփական փաստացի եկամուտները 2015թ.-ին կազմել են 3130.4 հազ. դրամ, այնինչ 2016թ.-ին՝ 3198.8 հազ. դրամ, իսկ պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաները 2015թ.-ին կազմել են 9020.0 հազ. դրամ, այնինչ 2016թ.-ին՝ 10960.0 հազ. դրամ, կամ աճել են 1.3%-ով:

Վերլուծելով համայնքի 2016թ. փաստացի մուտքերի ուղղությունների տեսակարար կշիռներն ընդհանուր մուտքերի մեջ, տեսնում ենք, որ սեփական մուտքերի (հարկեր և տուրքեր, այլ եկամուտներ) տեսակարար կշիռն ընդհանուր մուտքերի մեջ կազմել է ընդամենը 21.9%, իսկ պաշտոնական դրամաշնորհների (պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ, պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)) տեսակարար կշիռն ընդհանուր մուտքերի մեջ կազմել է 78.1%: Սա նշանակում է, որ համայնքի բյուջեի մուտքերի ճնշող մեծամասնությունը ստացվում է ՀՀ պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաների ուղղությամբ, այսինքն համայնքի ֆինանսական անկախության (ինքնուրույնության) աստիճանն անչափ ցածր է և համայնքը մեծ կախվածության մեջ է գտնվում ՀՀ պետական բյուջեից:

Կատարելով համայնքի 2017-21թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումները՝ պետք է հաշվի առնել երկու հանգամանք: Առաջինը, նախորդ տարիներին համայնքի բյուջեում սեփական եկամուտների (հողի հարկ, գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար, համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ, այլ եկամուտներ) հավաքագրման աճ է արձանագրվել: Եվ երկրորդ, յուրաքանչյուր տարի որոշակի չափով աճել են նաև պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաները: Հաշվի առնելով այդ երկու հանգամանքները, համայնքի 2017-21թթ. բյուջեների ընդհանուր մուտքերը կանխատեսվել են՝ յուրաքանչյուր տարի միջին հաշվով մոտ 1,500.0 հազ. դրամ ընդհանուր աճով նախորդ տարվա ընդհանուր մուտքերի նկատմամբ (տե՛ս աղյուսակ 2):

Աղյուսակ 2. Համայնքի 2015-2016թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները և 2017-2021թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը

Հ/հ	Մուտքերի անվանումը	2015թ. փաստ.	2016թ. նախատ.	2017թ. կանխ.	2018թ. կանխ.	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.	2021 կանխ
1	2	3	4	6	7	8	9	
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՍՈՒՏՔԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)*	16048.7	17810.2	18057.1	18500.0	18700.0	19000.0	19500.0
I.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵՎԱՍՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)*	16038.4	17810.2	18057.1				
1.	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	4234.7	4550.9	4879.7				
1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	3130.4	3611.3	3711.5				
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար	411.5	575.4	567.9				
	Հողի հարկ	2718.9	3035.9	3143.6				
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից	1043.3	839.6	1168.2				
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	1043.3	839.6	1168.2				
1.3	Այրանքների օգտագործման կամ գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ	61.0	100.0	100.0				
	Տեղական տուրքեր	61.0	100.0	100.0				
1.4	Այրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ							
	Պետական տուրքեր							
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ							
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ							
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ							
2.	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՍԱՇՆՈՐՀՆԵՐ	9742.1	11147.3	10960.0				
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	9020.0	10960.0	10960.0				
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	9020.0	10960.0	10960.0				
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ							
12 գ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)	722.1	187.3					
դ)	ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական							

	դրամաշնորհներ							
2.4	Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
ա)	Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
բ)	ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.	ԱՅԼ ԵԿԱՍՈՒՏՆԵՐ*	2071.9.0	2112.0	2112.0				
3.1	Տոկոսներ							
3.2	Շահաբաժիններ							
3.3	Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ	2057.9	2012.0	2012.0				
	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	40.0	2000.0	2000.0				
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ							
	Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր	12,0	12,0	12,0				
3.4	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից, այդ թվում							
	Պետության կողմից ՏԻՄ-երին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ							
3.5	Վարչական գանձումներ							
	Տեղական վճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ							
	Օրենքով սահմանված դեպքերում համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ							
3.6	Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից							
	Վարչական իրավախախտումների համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների							

	կիրառումից եկամուտներ							
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից							
3.7	Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.8	Կապիտալ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.9	Այլ եկամուտներ*	10.0	100.0	100.0				
	Համայնքի գույքին պատճառած վնասների փոխհատուցումից մուտքեր							
	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր							
	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ	10.0	100.0	100.0				
II.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՑՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)							
1.	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր							
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր							
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
2.	Պաշարների իրացումից մուտքեր							
3.	Բարձրարժեք ակտիվների իրացումից մուտքեր							
4.	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
	Հողի իրացումից մուտքեր							
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
III.	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԻ (ԴԵՖԻՑԻՏ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)							
Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ (1+2)							
1.	ՓՈՒԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	-հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	-վարկերի ստացում							
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխառվություններ							
	-բյուջետային փոխառվությունների ստացում							

	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում								
2.	ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն								
	-համայնքային սեփականության բաժնետոմսերի և կապիտալում համայնքի մասնակցության իրացումից մուտքեր								
	-իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության, պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի (բացառությամբ հողերի), այդ թվում՝ անավարտ շինարարության օբյեկտների մասնավորեցումից առաջացած միջոցներից համայնքի բյուջե մասհանումից մուտքեր								
	-բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն ձեռքբերում								
2.2	Փոխատվություններ								
	-նախկինում տրամադրված փոխատվությունների դիմաց ստացվող մարումներից մուտքեր								
	-փոխատվությունների տրամադրում								
2.3	Համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդը								
2.4	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների տրամադրում վարչական մաս								
2.5	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցներից վարչական մաս տրամադրված միջոցների վերադարձ ֆոնդային մաս								
2.6	Համայնքի բյուջեի հաշվում միջոցների մնացորդները հաշվետու ժամանակահատվածում								
	որից՝ ծախսերի ֆինանսավորմանը չուղղված համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդի գումարը								
Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ								
1.	ՓՈՆԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ								
1.1	Արժեթղթեր								
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր								
	-հիմնական գումարի մարում								
1.2	Վարկեր								
	-վարկերի ստացում								
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում								
1.3	Փոխատվություններ								
	-փոխատվությունների ստացում								
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում								

դրամ

*) Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե հատկացվող գումարը չի մտնում բյուջետային ընդհանուր եկամուտների մեջ

Անհրաժեշտ է նաև նկատել, որ համայնքի բյուջեն չունի մեծ ծավալի մուտքեր ո՛չ համայնքի ոչ ֆինանսական ակտիվների (հող, գույք) իրացումից և ո՛չ էլ փոխառու միջոցներից (փոխատվություն, վարկ): Սա նշանակում է, որ համայնքն իր ֆոնդային բյուջեում կարող է նախատեսել կապիտալ ծախսեր ու ծրագրեր միայն՝ համայնքի վարչական բյուջեի ծախսերը նախատեսելուց հետո ընդհանուր մուտքերի մնացորդ գումարը վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդի միջոցով փոխանցելով համայնքի ֆոնդային բյուջե:

Համայնքի ղեկավարի և աշխատակազմի աշխատողների (7 միավոր) իսկ պայմանագրային աշխատողների /3 միավոր/ միայն աշխատավարձի տարեկան գումարը կազմում է 12139.7 հազ. Դրամ: Բացի այդ, եթե հաշվի առնենք նաև համայնքի աշխատակազմի և պայմանագրային աշխատողների, համայնքի բնակիչներին տրված օգնությունը որը կազմում է 300,0 :Սա էլ նշանակում է, որ համայնքի 2017-21թթ. տարեկան բյուջեներից հնարավորություն կլինի կատարելու մոտ 5.0 մլն-ից մինչև 10.0 մլն դրամի ծախսեր կապիտալ աշխատանքներ կատարելու համար, եթե, իհարկե, պայմանականորեն ընդունենք, որ տվյալ տարվա վարչական բյուջեում, բացի համայնքի աշխատակազմի և մանկապարտեզի պահպանման ծախսերից, գործառական դասակարգման այլ ուղղություններով ընթացիկ ծախսեր չեն նախատեսվելու և չեն իրականացվելու: Իսկ եթե տվյալ տարվա վարչական բյուջեում նախատեսվեն և իրականացվեն այլ ընթացիկ ծախսեր ևս, ապա, բնականաբար, ֆոնդային բյուջեում կապիտալ ծախսերի և ծրագրերի համար նախատեսվող միջոցները կպակասեն համապատասխան չափով:

Այսպիսով, համայնքի տվյալ տարվա ֆոնդային բյուջեում կապիտալ ծախսերի չափն ուղղակիորեն կախված կլինի նրանից, թե որքան կկազմեն ընթացիկ ծախսերի ընդհանուր գումարն այդ տարվա վարչական բյուջեում և որքան գումար կմնա կապիտալ ծախսեր կատարելու համար:

2.5 *Ձարգացման խոչընդոտները և դժվարությունները*

- Համայնքի գործարար միջավայրը սահմանափակվում է համայնքի վարչական տարածքում գտնվող տառերի պուրակի մոտ կառուցվող շինարարական աշխատանքներով: Մակայն, դրանով հանդերձ, միննույն է, համայնքում բիզնեսի զարգացման վիճակն առանձնապես բարվոք համարել չի կարելի:

Ամփոփելով, համայնքի իրավիճակի բնութագրման և գնահատման ընդհանուր և ոլորտային հիմնական ցուցանիշները երկու տեսակի են՝ համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը (միջավայրը) բնութագրող (ոչ ֆինանսական) և ֆինանսական ցուցանիշներ:

Հիմնվելով համայնքում տիրող փաստացի իրավիճակի ուսումնասիրության, վերլուծության և գնահատման արդյունքների վրա՝ կարելի է արձանագրել համայնքում ներկայում առկա **ընդհանուր և ոլորտային հիմնական հիմնախնդիրները**: Դրանք են՝

- համայնքը չունի գլխավոր հատակագիծ և քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր,
- համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնացված համակարգ,
- համայնքը չունի աղբավայր և աղբատար մեքենա, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ տնտեսական բազա և ֆինանսական հնարավորություններ,
- ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցներն անբարեկարգ վիճակում են, չունեն արտաքին (գիշերային) լուսավորության համակարգ, ճանապարհային երթևեկության նշաններ,
- համայնքը չունի գյուղատնտեսական հողերի ոռոգման համակարգ, որի պատճառով համայնքի գյուղատնտեսական նշանակության վարելահողերը մեծամասամբ չեն մշակվում, դրանք աստիճանաբար վեր են ածվում խոտհարքների, իսկ վերջիններիս տարածքները չեն բավականացնում համայնքում անասնապահության հետագա զարգացման համար,
- համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ՝ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու, մինչև շուկա հասցնելու հարցում,
- համայնքի մանկապարտեզը (նախակրթարանը) գործում է մասնակիորեն՝ չնայած համայնքում առկա է դրա ընդլայնման և ամբողջական գործարկման պահանջարկը,
- համայնքի նոր թաղամասը առկա է զագամատակարարման ներքին ցանցի անցկացման խնդիրը,
- համայնքի մանկապարտեզի շենքը կարիք ունի ընթացիկ նորոգման, ներքին հարդարման և դուռ-պատուհանների փոխարինման,
- համայնքի գյուղապետարանի, մանկապարտեզի, գրադարանի և դպրոցի շենքերը չունեն ջեռուցման համակարգեր, որի պատճառով այդ հիմնարկները ձմռանը ստիպված են իրենց շենքերը տաքացնել էլեկտրական պլիտաներով,
- համայնքի գերեզմանատունը ցանկապատված չէ,
-

- համայնքից տարեցտարի արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվի վրա, որոնք վերջին տարիներին անընդհատ նվազում են՝ իր բոլոր բացասական հետևանքներով հանդերձ,
- համայնքի աշխատունակ բնակչության մոտ ¼-ը չունի մշտական աշխատանք, այդ պատճառով հաճախ բնակիչների մի որոշակի մասը մեկնում է արտագնա աշխատանքի այլ երկրներ, մեկնողներից ոչ բոլորն են վերադառնում համայնք:

Համայնքի հիմնախնդիրների ցանկը կարելի է շարունակել, սակայն, ակնհայտ է, որ քառամյա ժամանակահատվածում անհնար է լուծում տալ համայնքում առկա բոլոր հիմնախնդիրներին: Վերևում թվարկված հիմնախնդիրներից անհրաժեշտ է առանձնացնել նրանք, որոնց լուծումն, իրատեսականության տեսանկյունից, նպատակահարմար է ներառել համայնքի 2017-21թթ. ՀԶՇԾ-ում՝ ելնելով համայնքի ռեսուրսային հնարավորություններից և համայնքի հետագա զարգացման՝ ՏԻՄ-երի ընտրած ռազմավարությունից և սահմանած հիմնական նպատակներից:

- Համայնքի սեփականություն համարվող գույքի ցանկը սահմանվել է ՀՀ կառավարության 14.03.1997թ. թիվ 51 որոշմամբ: Ներկայումս համայնքի սեփականություն համարվող գույքն ունի հետևյալ ցանկն ու վիճակը (աղյուսակ 1)՝
 - վարչական շենք, որը ունի կապիտալ վերանորոգման կարիք
 - Մանկապարտեզ, որը ունի վերանորոգման կարիք
 - բուժկետ
 - հանդիսությունների սրահ
 - բաղնիքի շենք
 - մշակույթի տուն
 - ջրամամատակարարման ներհամայնքային համակարգ՝ խմելու ջրի ջրատար և տնտեսական ջրի ջրատար, որոնք ունեն ընթացիկ վերանորոգման կարիք,
 - ներհամայնքային նշանակության փողոցներ և ճանապարհներ, որոնք ունեն բարեկարգման և/կամ ասֆալտապատման կարիք,
 - գերեզմանատուն՝ որը ունի ցանկապատման կարիք,

Աղյուսակ 1. Համայնքի սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքների վիճակի գնահատում

Հ/հ	Կառույցը	Հասցեն	Կառուցման տարեթիվը	Ծավալը	Ընդհանուր վիճակի գնահատականը	Նորոգման / վերականգնման / փոխարինման կարիքը	Այլ նշումներ
1.	Մանկապարտեզ	Գ. Արտաշավան	1983	500 քմ	բավարար	վերանորոգման	
2.	բուժ պոլինկո	Գ. Արտաշավան	2010	30քմ	բավարար		
3.	Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգ	Գ. Արտաշավան	1970 - 1973թթ.	2,2 կմ 4,5 կմ	բավարար	ընթացիկ նորոգման	
4.	Ներհամայնքային նշանակության ճանապարհներ	Գ. Արտաշավան		15 կմ	վատ	ասֆալտապատման	
5.	մշակույթի տուն	Գ. Արտաշավան	1957թ.	300քմ	վատ	վերանորոգման	
6.	Գերեզմանատուն	Արտաշավան		1,2հա	բավարար	ցանկապատման	
7.	Ջրամբար	Արտաշավան	1996թ.	144 քմ	բավարար	Քլորացման կայան	
8.	Վարչական շենք	Արտաշավան	1974	1 հատ	վատ	վերանորոգման	

- Համայնքում գործում է նախադպրոցական կրթահամալիր, որը գտնվում է մանկապարտեզի շենքի մի հատվածում: Որտեղ հաճախում են 21 երեխաներ և աշխատում է 1 աշխատող:

Համայնքի մանկապարտեզի շենքը վերանորոգված չէ, և չի գործում:

- Համայնքի մշակույթի տունն կառուցվել է 1957թվականին և ունի վերանորոգման ու ներքին հարդարման կարիք

Համայնքում բազմաբնակարան բնակելի շենքեր չկան, իսկ բնակելի առանձնատների քանակը 183 է, որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է մոտ 20500 քմ: Առանձնատների մեծ մասը վերանորոգման կարիք ունի, իսկ նորաբաժան ընտանիքների համար անհրաժեշտ են նոր առանձնատներ: Սակայն, բնակչության սոցիալական վատ պայմանների պատճառով առանձնատների վերանորոգման աշխատանքներ կատարվում են միայն

- խիստ անհրաժեշտության դեպքերում, իսկ նոր առանձնատներ համարյա չեն կառուցվում

- Համայնքում աղբավայր չունենալը մեծապես վնասում է բնությանը: Համայնքի տնային տնտեսություններն իրենց արտադրած կենցաղային աղբն անթույլատրելիորեն թափում են այնտեղ, որտեղ հարմար են գտնում: Այդ ուղղությամբ պետք է լայն բացատրական աշխատանք կատարել բնակչության հետ՝ զերծ մնալու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումից: Համայնքն իր ուժերով ի վիճակի չէ լուծելու աղբավայրի հարցը և աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպումը, այդ ուղղությամբ անհրաժեշտ է ծավալել միջհամայնքային համագործակցություն տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ:

Վիճակն անմխիթար կարելի է համարել նաև «Լուսաղբյուր» համայնքից հոսող տնտեսական ջրի ջրային ավազանում, որի որոշ հատվածներում ջուրը՝ մինչև ջրամբար հասնելը, հոսում է բաց վիճակում, և այնտեղ անարգել մուտք են գործում անասունները: Դա հղի է սուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման վտանգով:

- Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը կազմում է 12 կմ: Ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները չունեն ջրահեռացման հեղեղատներ, ունեն արտաքին (գիշերային) լուսավորության համակարգ:

Համայնքից մինչև մոտակա շուկա (քաղաք Աշտարակ) ճանապարհի երկարությունը կազմում է մոտ 12 կմ: Ներկայումս համայնքի բնակչությունը հիմնականում օգտվում է Երևան քաղաքի շուկայից՝ չնայած տրանսպորտային առկա դժվարություններին:

Համայնքի տարածքում տեղակայված են ճանապարհային երթևեկության նշաններ: Համայնքում շահագործվում են 40 մարդատար և 4 բեռնատար մասնավոր ավտոմեքենա: Համայնքում կան նաև մասնավոր 7 տրակտոր, որից 2-ը թրթուրավոր են, իսկ 5-ը՝ անիվավոր:

- Համայնքում աղետների (բնածին և տեխնածին) ռիսկի կառավարման ոլորտը մինչև հիմա տարերային բնույթ է կրել, ներկայումս այն սաղմնային վիճակում է: Չնայած համայնքի ՏԻՄ-երի շահագրգռվածությանը և պատրաստակամությանը, նրանք առայժմ չունեն որևէ համագործակցություն աղետների ռիսկի նվազեցման մարզային համապատասխան մարմինների հետ: Դա է պատճառը, որ համայնքում առայժմ չի իրականացվել տեղական մակարդակում խոցելիության և կարողությունների որևէ գնահատում, որի հիման վրա հնարավոր կլիներ պլանավորել ու իրականացնել համայնքին սպառնացող աղետների ռիսկի նվազեցման նպատակամետ գործողություններ ու միջոցառումներ:

Այս բոլոր խնդիրների լուծումը կախված է ֆինանսական միջոցներից: Համայնքը չունի համապատասխան հնարավորություններ այդ ծրագրերը իրականացնելու համար:

2.6 Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի ,հնարավորությունների և սպառնալիքների (ՈՒԹՀՄ) վերլուծություն

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԹԵՂ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Համայնքի աշխարհագրական լավ դիրքը (մոտիկությունը մարզկենտրոն Արագածոտն, տարածաշրջանային կենտրոն Աշտարակ, հանրապետական նշանակության Երևան- Ապարան մայրուղու ճանապարհին)
- Համայնքի համեմատաբար բարենպաստ կլիման, գեղատեսիլ բնությունը
- Համայնքում միջնակարգ դպրոցի գործելը
- Համայնքում հեռախոսակապի և հեռուստատեսության առկայությունը
- Տնտեսական ջրի ներհամայնքային համակարգի առկայությունը և համեմատաբար լավ վիճակը

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ

Գյուղապետարանի շենքի անմխիթար վիճակը

- Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների անբարեկարգ վիճակը
- Մշակույթի տան անմխիթար վիճակը
- Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ոչ բավարար վիճակը
- Ջրահեռացման ներհամայնքային կենտրոնացված համակարգի բացակայությունը
- Համայնքի գյուղապետարանի, մանկապարտեզի, գրադարանի ջեռուցման համակարգերի բացակայությունը, դրանց գործարկման դժվարությունները ձմռան ընթացքում
- Համայնքում աղբահանության կազմակերպման փոքր մասշտաբը և ցածր մակարդակը
- Մանկապարտեզի անմխիթար վիճակը
- Վարելահողերի չմշակելը
- Միջհամայնքային հասարակական տրանսպորտի բացակայությունը՝ ապահովելու մշտական հաղորդակցություն մարզկենտրոնի, տարածաշրջանային կենտրոնի և Երևան քաղաքի հետ
- Համայնքում արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու, մինչև շուկա հասցնելու բազմաբնույթ խնդիրների ու դժվարությունների առկայությունը
- Համայնքում աշխատատեղերի խիստ պակասը, գործազրկության բարձր մակարդակը
- Համայնքում սոցիալապես խոցելի ընտանիքների մեծ քանակը
- Համայնքի գերեզմանատան չցանկապատված լինելը

3. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում

3.1 Համայնքի զարգացման տեսլական

1.Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը կազմում է 9 կմ, որից մայրուղուց մինչև գյուղ 3 կմ-ոց ճանապարհը վերանորոգվել է 2011 թվականին պետության կողմից՝ կատարելով հիմնականում հողային և խճապատման աշխատանքներ: Մնացած 6 կմ-ոց մասը կազմում են ներհամայնքային փողոցները, որոնք նույնպես կարիք ունեն լուրջ վերանորոգման ու բարեկարգման:

Համայնքում շահագործվում են 40 մարդատար և 8 բեռնատար մասնավոր ավտոմեքենաներ, որոնք մշտապես երթևեկում են ներհամայնքային անբարեկարգ փողոցներով, ժամանակի ընթացքում շարքից դուրս են գալիս և դառնում շահագործման համար ոչ պիտանի: Անբարեկարգ փողոցները ստեղծում են լրացուցիչ դժվարություններ ու անհարմարություններ նաև հետիոտների համար:

- 2017թ. ընթացքում համայնքում կվերանորոգվեն և կբարեկարգվեն ներհամայնքային կենտրոնական փողոցների 1.2 կմ երկարությամբ հատվածներ,
- այդ փողոցներում կվերանան ջրափոսերը, դրանք կդառնան անցանելի ու հարմարավետ ինչպես տրանսպորտային միջոցների, այնպես էլ հետիոտների երթևեկության համար՝ տարվա բոլոր եղանակներին:

2.Համայնքի գյուղապետարանը և մշակույթի տունը անհրաժեշտ է վերանորոգել և ջեռուցել, որի պայմանները չեն համապատասխանում նշված հիմնարկների գործունեության բնույթին և պահանջներին: Համայնքի մշակույթի տունը անհրաժեշտ է վերանորոգել և ջեռուցել, որտեղ հնարավոր կլինեք տեղափոխել գրադարանը, ինչպես նաև ստեղծել մշակութային տարբեր խմբեր ու խմբակներ, կազմակերպել և անցկացնել հասարակական և մշակութային տարբեր բնույթի հանրային ծառայություններ ու միջոցառումներ:

Բարձրացնել համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցման մակարդակը, համայնքի բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը, աշխուժացնել համայնքի հասարակական և մշակութային կյանքը:

1.Ձեռք բերել ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի միջնորդությունը և ՀՀ կառավարության համաձայնությունը՝ ծրագիրը ներառելու ՀՀ 2015թ. պետական բյուջեի նախագծում:

2.Համայնքի ավագանու կողմից կայացնել որոշում գյուղապետարանի վերանորոգման համար:

3. Համայնքում գործում է նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունը՝ մանկապարտեզը, որտեղ ներկայում հաճախում են 15 երեխաներ՝ 1 խումբ, և աշխատում են 2 աշխատողներ: Համայնքի մանկապարտեզի շենքը վերանորոգված է, միայն կարիք է զգացվում պատուհանների փոխարինման, այն ներկայում բավարար վիճակում է, ապահովված է ջրամատակարարմամբ, գույքով, երեխաներին անհրաժեշտ պարագաներով, խաղալիքներով: Մանկապարտեզի գործարկման հարցում գյուղապետարանը համագործակցում է «Վորլդ Վիժն - Հայաստան» կազմակերպության Ալավերդու տարածաշրջանային գրասենյակի և «Ալվան ծաղիկ» բարեգործական կազմակերպության հետ:

Մանկապարտեզը ներկայում գործում է 5-ժամյա աշխատակարգով, երեխաներին տաք սնունդ չի տրվում, երեխաները մանկապարտեզում չեն քնում: Դա բացատրվում է այն հանգամանքով, որ մանկապարտեզի շենքում են տեղակայված նաև համայնքի գյուղապետարանը, գրադարանը և բուժկետը: Մանկապարտեզի պայմանները հնարավոր է ընդլայնել միայն համայնքային կենտրոնի շենքի կառուցման դեպքում, ուր կարելի կլինի տեղափոխել գյուղապետարանը և գրադարանը:

- Ընդլայնել համայնքի մանկապարտեզի պայմանները՝ ավելացնելով երեխաների թիվը մինչև 25-ի, անցնելով 8-ժամյա աշխատակարգի և երեխաներին ապահովելով տաք սնունդով:
 - Բարելավել երեխաների նախադպրոցական կրթության և դաստիարակության ծառայության մատուցման պայմանները:
1. Համայնքային նոր կենտրոնի կառուցումից և շահագործումից հետո մանկապարտեզի շենքից նոր կենտրոն տեղափոխել գյուղապետարանը և գրադարանը, իսկ բուժկետը թողնել մանկապարտեզի շենքում:
 2. Փոխարինել մանկապարտեզի 18 պատուհանները նորով՝ մոտ 40 քմ մակերեսով,
 3. Մանկապարտեզի շենքի ազատված մոտ 80 քմ տարածքում իրականացնել ընթացիկ նորոգման և ներքին հարդարման աշխատանքներ:
 4. Մանկապարտեզի 10 երեխայի համար ձեռք բերել անկողնային պարագաներ, այլ անհրաժեշտ գույք:
 5. Մանկապարտեզում ստեղծել խոհանոցային նոր պայմաններ՝ 25 երեխայի ապահովելու տաք սնունդով:
 6. Մանկապարտեզի դաստիարակին գործուղել վերապատրաստման դասընթացի՝ Երևան քաղաքում, յուրացնելու նախադպրոցական կրթության և դաստիարակության ծառայության մատուցման նորագույն մեթոդները և ձևերը:

4. Համայնքում ներկայում գործող մանկապարտեզը ձմռանը ջեռուցվում է վառելափայտի վառարանների միջոցով, որոնք նախադպրոցական կրթության ոլորտում սահմանված սանիտարական նորմերին չեն բավարարում, զգալի բացասական ազդեցություն են ունենում մանկապարտեզի երեխաների և աշխատողների առողջության և անվտանգության վրա:

2017թ. տարեվերջին համայնքային նոր կենտրոնի կառուցումից և շահագործումից հետո անհրաժեշտ կլինի լուծել նաև այդ կենտրոնի շենքի ջեռուցման հարցը: Այդ հարցի լուծումն անմիջականորեն կապված կլինի գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգի անցկացման ծրագրի իրագործման հետ: Համաձայն նախնական պայմանավորվածությունների, 2017-21թթ. ընթացքում նախատեսվում է՝ պետության, համայնքի և <Ռուսգազարդ - Հայաստան> ՓԲԸ եռակողմ համագործակցության շրջանակներում, համայնքում անցկացնել գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգ՝ գազի մատակարարումը հասցնելով նաև նորակառուց համայնքային կենտրոն և համայնքի ընդլայնված մանկապարտեզ: Դրանից հետո նոր հնարավոր կլինի նախաձեռնել և իրականացնել համայնքային նոր կենտրոնի և մանկապարտեզի ջեռուցման ներտնտեսային համակարգերի անցկացման ծրագիրը:

Բարելավել համայնքային նոր կենտրոնում և մանկապարտեզում բնակչությանը մատուցվող հանրային ծառայությունները ձմռան ամիսներին՝ այդ ենթակառուցվածքներում անցկացնելով ջեռուցման ներտնտեսային համակարգեր:

1. Ձեռք բերել <Վորլդ Վիժն - Հայաստան> կազմակերպության համաձայնությունը՝ համայնքի հետ համատեղ համաֆինանսավորելու ծրագիրը (ծրագրի արժեքի 50% և 50% համամասնությամբ):
2. Պատվիրել և նախապատրաստել համայնքային կենտրոնի և մանկապարտեզի ջեռուցման նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը:
3. Գնել ջեռուցման լոկալ կաթսաներ (BAXI տիպի), խողովակներ և այլ անհրաժեշտ սարքավորումներ:
4. Համայնքային կենտրոնում և մանկապարտեզում իրականացնել ջեռուցման համակարգերի մոնտաժման և տեղադրման աշխատանքները:
5. Փորձարկել ջեռուցման համակարգերի աշխատանքը և հանձնել շահագործման:

5. Ներհամայնքային փողոցները և ճանապարհները հագեցած չեն արտաքին լուսավորության համակարգով, որը վտանգավորություն, անհարմարություններ ու դժվարություններ է առաջացնում հետիոտների և տրանսպորտային միջոցների համար: 2015թ. ընթացքում ներհամայնքային կենտրոնական փողոցի վերանորոգումից և բարեկարգումից հետո անհրաժեշտ է ներհամայնքային կենտրոնական փողոցը վերազինել արտաքին լուսավորության համակարգով:

Բարձրացնել ներհամայնքային կենտրոնական փողոցով երթևեկության անվտանգության մակարդակը՝ դարձնելով այդ փողոցը լուսավոր, գեղեցիկ ու հարմարավետ համայնքի բնակիչների, զբոսաշրջիկների և տրանսպորտային միջոցների համար:

1. Մինչև 2017թ. մայիսի 1-ը պատվիրել և պատրաստել ներհամայնքային կենտրոնական 1-ին փողոցում միակողմանի արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացման աշխատանքների նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը՝ նախատեսելով 25 մետաղյա հենասյուներ՝ 4.5 մ բարձրությամբ, 70 մմ տրամագծով, իրարից 40 մ հեռավորությամբ, յուրաքանչյուր հենասյան վրա՝ 1 լուսային սարքավորում, և էլեկտրահաղորդալարեր՝ 10 մմ հաստությամբ, 1 կմ երկարությամբ:
2. Համագործակցել և կնքել պայմանագիր <Հայաստանի էլեկտրացանցեր> ՓԲԸ <Հյուսիսային> մասնաճյուղի հետ՝ տրամադրելու փողոցների արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացման աշխատանքներն իրականացնող մասնագիտական խումբ:
3. Ձեռք բերել արտաքին լուսավորության համակարգի հենասյուները, լուսային սարքավորումները և էլեկտրահաղորդալարերը:
4. Իրականացնել ներհամայնքային կենտրոնական 1-ին փողոցի արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացման աշխատանքները և մինչև 2017թ. հոկտեմբերի 1-ն այն հանձնել շահագործման:

3.2 Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակները

Համայնքի 2017-21թթ. ոլորտային ծրագրերի ամփոփագիր

Հ/հ	Ծրագրի անվանումը	Չափի միավորը	Ծրագրի քանակական ծավալը	Ծրագրի արժեքը (հազ. դրամ)	Ծրագրի կատարման ըստ տարիների		
					2017	2018	2019
1.	Համայնքի աշխատակազմի պահպանում	աշխատող	7	49942.1	9035.0	9486.8	9961.1
2.	Համայնքի մանկապարտեզի պահպանում	երեխա	15, 2017թ.՝ 25	13656.7	1900.0	1995.0	2095.0
3.	Համայնքի սոցիալական աշխատողի պահպանում և բնակչությանը սոցիալա-կան ծառայությունների մատուցում	աշխատող	1	5596.4	1020.0	1071.0	1124.6
4.	Աղբահանության ծառայության մատուցման մեքենայի վարձակալություն	մեքենա	1	275.5	50.0	52.5	55.1
5.	Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացի-ական պաշտպանության միջոցառումներ	միջոցառ.	1	328.7	60.0	63.0	66.2
6.	Համայնքի տրանսպորտային միջոցի և համակարգչային սարքավորումների ձեռքբերում	տրանսպ. միջոց, կոմպյուտեր	1, 2	3834.0	3834.0		
7.	Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում	կմ	1.2	10000.0		10000.0	
8.	Մանկապարտեզի պայմանների ընդլայնում և բարելավում	քառ. մ	80	2300.0			2300.0
9.	Համայնքային գյուղապետարանի և մանկապարտեզի ջեռուցում	քառ. մ	260	5000.0			
10.	Համայնքի նոր. Թաղ. գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգի անցկացում	կմ	2	18000.0		6000.0	6000.0
11.	Նոր թաղամասի փողոցների արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացում	կմ	1.0	3500.0			3500.0
	Ընդամենը			112433.4	15899.0	28668.3	31102.0

Աղյուսակ 5-ում կատարված հաշվարկներից երևում է, որ 2017-21թթ. ընթացքում համայնքում ծրագրվում է իրականացնել 112433.4 հազ. դրամ ընդհանուր արժողությամբ ծրագրեր, որոնց ընդհանուր մուտքերից 26000.0 հազ. դրամը կազմելու են ՀՀ պետական բյուջեից և այլ (մասնավոր, հիմնադրամներ) աղբյուրներից ստացվող ֆինանսական միջոցները, 4 300.0 հազ. դրամը՝ կազմակերպության ներդրումները, և 82133.4 հազ. դրամը՝ համայնքի 2017-21թթ. տարեկան բյուջեների միջոցները:

4. ՀՀԶԾ ֆինանսավորում

ՀՀԶԾ-ում ընդգրկված ծրագրերը հիմնականում ֆինանսավորվելու են համայնքի 2017-2021 թթ. մուտք եղած համայնքի սեփական եկամուտների, ներքին պաշտոնական դրամաշնորհների, համայնքի ֆոնդային բյուջեի հաշվին:

Ելնելով այն իրողությունից, որ համայնքը փոքր է իր բնակչության թվաքանակով և ֆինանսական կարողություններով, համայնքի ՏԻՄ-երն ի վիճակի չեն իրականացնել օրենքով իրենց վերապահված լիազորություններն ամբողջ ծավալով և բոլոր ոլորտներում: Այդ պատճառով սույն ՀՀԶԾ-ի բովանդակությունը պայմանավորված է համայնքի ռեսուրսային (մարդկային, գույքային, ֆինանսատնտեսական, տեխնիկական և այլ) հնարավորություններով, համայնքային ծրագրերի իրականացման և ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների և ենթակառուցվածքների առկայությամբ: ՀՀԶԾ-ում հնարավորինս հաշվի են առնվել նաև համայնքում աղետի բազմաբնույթ վտանգները (ոիսկերը), որոնց կառավարման համար նախատեսվել են որոշ գործողություններ ու միջոցառումներ:

Համայնքի նոր թաղամասի գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգի անցկացման և ներհամայնքային ճանապարհների, փողոցների նորոգումն և բարեկարգումն իրականացնելու համար ֆինանսավորում ստանալ պետ բյուջեից:

ՀՀԶԾ-ն դիտարկելով որպես համայնքի ռազմավարական պլանավորման և մասնակցային կառավարման կարևորագույն միջոց, համայնքի ղեկավարին կից գործող խորհրդակցական մարմինը՝ ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովը, փաստաթուղթը մշակելիս, հատուկ ուշադրություն է դարձրել և ձգտել, որպեսզի այն հնարավորինս համահունչ լինի ՀՀ ռազմավարական, մարզային և տարածաշրջանային գործողության մեջ դրված զարգացման ծրագրերին՝ ակնկալելով ՀՀ պետական կառավարման մարմինների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների հետ լիակատար փոխըմբռնում ՀՀԶԾ-ում ներկայացված խնդիրների առնչությամբ և արդյունավետ համագործակցություն դրանց լուծման գործում:

5. ՀՀԶԾ մոնիթորինգ

Համաձայն ՀՀԶԾ մոնիթորինգի անձնագրի՝ հավելված 3-ում բերված աղյուսակի .

Քանի որ համայնքը չունի իր տարածական զարգացումը սահմանող՝ քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթեր (գլխավոր հատակագիծ, գոտիավորման նախագիծ, ընթացիկ քաղաքաշինական քարտեզ, քաղաքաշինական կադաստր, քաղաքաշինական կանոնադրություն և այլն), իսկ այդ փաստաթղթերի նախագծման (մշակման) պատվիրատուն, համաձայն <Քաղաքաշինության մասին> ՀՀ օրենքի, համայնքն է, քառամյա ժամանակահատվածում նախատեսվում է համագործակցություն ծավալել Հայաստանում գործող նախագծային ինստիտուտների հետ՝ կազմելու համայնքի (բնակավայրի) գլխավոր հատակագծի մշակման աշխատանքների նախահաշիվը: Համայնքի գլխավոր հատակագծի մշակման նախահաշիվային արժեքը հաշվարկելուց հետո միջոցներ կձեռնարկվեն՝ հայթայթելու պահանջվող գումարը ֆինանսավորման արտաքին աղբյուրներից (պետություն, միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպություններ, մասնավոր ներդրողներ), քանի որ համայնքի բյուջետային միջոցների ներկայիս սուղ վիճակն առայժմ թույլ չի տալիս կատարել նմանատիպ ծախսերը համայնքի բյուջեից:

Համայնքի համար անչափ կարևոր այս հարցի լուծման այլընտրանքային տարբերակ է դիտարկվում մոտ ապագայում Հայաստանում ծրագրվող վարչատարածքային բարեփոխումների շրջանակներում խոշորացվող համայնքների կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի նախագծումը, քննարկումը, հաստատումը և կիրառումը՝ խոշորացվող համայնքի բյուջեի միջոցների հաշվին:

2017-21թթ. ընթացքում համայնքի սեփականություն համարվող հողերի, անտառային և ջրային տարածքների, ինչպես նաև բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում նախատեսվում է կազմակերպել և իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- համագործակցել Դսեղի անտառտնտեսության հետ՝ համայնքի անտառային ֆոնդի պահպանությունը, մասնավորապես՝ անտառում ձմեռնամուտի սանիտարական հատումները, սահմանված նորմերին համապատասխան պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար,
- լայն բացատրական աշխատանք կատարել բնակչության հետ՝ կենցաղային աղբը չթափելու դրա համար չնախատեսված վայրերում, զերծ մնալու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումից ու վնասումից,

•

- տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ ծավալել միջհամայնքային համագործակցություն՝ լուծելու ընդհանուր աղբավայրի, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպման և մատուցման հարցերը,
- սահմանել վերահսկողություն համայնքին տնտեսական ջրի մատակարարման ջրային ավազանում՝ արգելելու անասունների մուտքն ավազան, կանխարգելելու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումը և վնասումը, ինչպես նաև սուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման և տարածման վտանգը համայնքում,
- սահմանել վերահսկողություն համայնքում գործող քարի վերամշակման արտադրամասերի, քարհանք շահագործողների գործունեության նկատմամբ՝ ուղղված բնության և շրջակա միջավայրի պահպանմանը,
- յուրաքանչյուր տարի գարնանը համայնքում կազմակերպել 2-3 շաբաթօրյակներ՝ իրականացնելու բնության և շրջակա միջավայրի մաքրության, ծառատնկման և ծաղկեցման աշխատանքներ, ներգրավելով նաև երիտասարդներին և դպրոցականներին:

Չնայած ՀՀ օրենսդրությամբ ՏԻՄ-երն այս ոլորտում պարտադիր լիազորություններ համարյա թե չունեն, այնուամենայնիվ, համայնքի ՏԻՄ-երը շահագրգռված են համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմամբ և պատրաստակամ են ըստ ամենայնի օժանդակել այս ոլորտում ցանկացած նոր նախաձեռնության, քանի որ այն մեծապես կնպաստի համայնքում նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը, բնակչության եկամուտների ավելացմանը և վճարունակության բարձրացմանը, համայնքի բյուջետային սեփական միջոցների հավաքագրման մակարդակի բարձրացմանը և ծավալի մեծացմանը, և, այս ամենի արդյունքում՝ համայնքի ընդհանուր զարգացմանը:

Համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանն ուղղված՝ 2017-21թթ. ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- ըստ ամենայնի աջակցել համայնքում գործող արտադրական ձեռնարկություններին՝ աստիճանաբար ընդլայնելու բազալտի վերամշակման և քարե սալիկների արտադրության ծավալները և ավելացնելու աշխատատեղերի քանակը,
- համայնքում խթանել անասնապահական, թռչնաբուծական և մեղվաբուծական մթերքների (մասնավորապես՝ կաթի, մսի, ձվի, մեղրի) արտադրության, հանձնման և վերամշակման արտադրամասերի ստեղծումը, գործարկումը և զարգացումը,

- համայնքում կազմակերպել և աստիճանական զարգացնել տնային պայմաններում բնական հյուսիսի արտադրությունը և իրացումը,
- համայնքում խթանել առևտրի և ծառայությունների փոքր ու միջին նոր կետերի բացումը, բնակչությանը և հյուրերին պատշաճ մակարդակով սպասարկումը՝ պաշտպանելով դրանց սեփականատերերի իրավունքները և շահերը,
- համայնքում դնել էկոտուրիզմի ենթակառուցվածքների ստեղծման հիմքերը՝ ապահովելու զբոսաշրջիկների գիշերակացը տնային պայմաններում, հասարակական սնունդը, սպասարկումը, համապատասխան ծառայությունների պատշաճ մակարդակով մատուցումը,
- աստիճանաբար նորոգել և բարեկարգել ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները, անցկացնել արտաքին լուսավորության համակարգեր, տեղադրել ճանապարհային նշաններ՝ նպաստելու համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանը և բիզնեսի զարգացմանը,
- համայնքային նոր կենտրոնում տարեկան 2 անգամ կազմակերպել համայնքի գործարարների հանդիպումներ, կլոր-սեղան քննարկումներ, ցուցահանդես-վաճառքներ, փորձի փոխանակման և այլ միջոցառումներ:
Համայնքում աղետների ռիսկերի կառավարմանն ուղղված՝ 2017-21թթ. ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝
 - համայնքի բնակչության իմացության, հմտությունների, գիտելիքների մակարդակի ուսումնասիրում և համայնքում առկա ռեսուրսների բացահայտում, որոնք հնարավոր է ուղղել աղետների ռիսկի նվազեցմանը նպաստող համայնքահեն միջոցառումների պլանավորմանն ու իրականացմանը,
 - համայնքի խոցելիության և կարողությունների գնահատում, ներառյալ այդ գործընթացի կազմակերպման և իրականացման խմբի ձևավորումը, նախապատրաստական աշխատանքները, տվյալների հավաքագրումը և հետազոտումը՝ համապատասխան գործիքների և մեթոդների ընտրությամբ, վերլուծական աշխատանքների իրագործումը՝ յուրաքանչյուր փուլում ձեռնարկվող քայլերի և ակնկալվող արդյունքների ամրագրմամբ և ձևակերպմամբ,
 - համայնքում աղետների ռիսկի կառավարման գործողությունների և միջոցառումների պլանի կազմում և իրականացում,
 - համայնքում աղետների ռիսկի կառավարման կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում:
Համայնքի կոմունալ ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված՝ 2017-21թթ. ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները և միջոցառումները՝
 - համայնքի սեփականություն համարվող կոմունալ ենթակառուցվածքների պահպանում, շահագործում, ըստ հնարավորությունների՝ նորոգում և զարգացում,

- համայնքի կոմունալ տնտեսության աշխատանքի կազմակերպում,
- վերահսկողություն համայնքի բնակչությանը պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, մասնավոր կազմակերպությունների կողմից մատուցվող կոմունալ ծառայությունների (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, գազամատակարարում, էլեկտրամատակարարում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, բնակավայրի բարեկարգում և կանաչապատում, գերեզմանատների գործունեության կազմակերպում և դրանց պահպանում և այլն) շրջանակի աստիճանական ընդլայնման և որակի անշեղ բարձրացման նկատմամբ,
- համայնքի հանգստի վայրերի, խաղահրապարակների, կանաչ տարածքների խնամքի և պահպանության կազմակերպում:

Համայնքի սեփականություն համարվող գույքի վիճակի վերլուծությունից երևում է, որ անավարտ մանկապարտեզը, նախկին խորհրդային տնտեսությունից համայնքին փոխանցված ավտոպարկը և ՈՒԱԶ 469 ավտոմեքենան պիտանի չեն հետագա շահագործման համար, այդ պատճառով դրանք նախատեսվում է ընդգրկել համայնքի սեփականություն համարվող գույքի 2017-21թթ. օտարման ծրագրում (աղյուսակ 6): Այդ նպատակով, մինչև 2015թ. հուլիսի 1-ը կգնահատվեն ավտոպարկի և ավտոմեքենայի շուկայական արժեքները և կներկայացվեն համայնքի ավագանու քննարկմանը և հաստատմանը՝ աճուրդային եղանակով օտարելու համար: Անավարտ մանկապարտեզի շենքի գնահատումը մասնագիտական կազմակերպության միջոցով նախատեսվում է կատարել 2017թ.-ին, իսկ աճուրդային եղանակով օտարումը՝ 2018թ.-ին:

2017-21թթ. ընթացքում համայնքի սեփականություն համարվող հողերի օտարման ծրագրեր նախատեսվում է 40250,0 դրամ:

ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ

Համաձայն տեղական ինքնակառավարման բնագավառի ՀՀ օրենսդրության, ՀՀԶԾ-ն հանդիսանում է համայնքի գալիք չորս տարիների բյուջեների ձևավորման ծրագրային հիմքը: ՀՀԶԾ-ում 2017-21թթ. համար նախատեսված ոլորտային ծրագրերը, ծառայությունները և միջոցառումները հիմք կհանդիսանան համայնքի այդ տարիների բյուջեների կազմման, ընդունման և իրականացման համար: Գործնականում, ՀՀԶԾ-ի իրականացումը կհանգի հիմնականում (չհաշված ֆինանսավորման այլ աղբյուրների հաշվին նախատեսված ծրագրերը, ծառայությունները և միջոցառումները) համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների մշակմանը և կատարմանը: Հետևաբար, համայնքի 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ն ամբողջական ծավալով իրականացնելու հարցը մեծապես կախված կլինի համայնքի առաջիկա հինգ տարիների բյուջեներում նախատեսվող մուտքերի (հատկապես՝ սեփական եկամուտների) փաստացի կատարման մակարդակից և դրանց խնայողաբար ու արդյունավետ ծախսումից:

ՀՀԶԾ-ի իրականացումը շատ բանով պայմանավորված կլինի նաև այն բանից, թե համայնքի ՏԻՄ-երին ինչքանով կհաջողվի նպատակային և արդյունավետ համագործակցություն ծավալել ՀՀ պետական կառավարման համապատասխան մարմինների գործող միջազգային և տեղական դոնոր, մասնավոր և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների, անհատ գործարարների հետ՝ համայնքային տնտեսությունում ապահովելու ՀՀԶԾ-ով պլանավորված ներդրումները և միջոցները:

ՀՀԶԾ-ում կամ տվյալ տարվա բյուջեում ներառված ծրագրերը կամ ծառայությունները պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար, նախատեսվում է, որ յուրաքանչյուր ծրագրի կամ ծառայության համար կսահմանվեն և կգնահատվեն դրանով նախատեսված աշխատանքների կատարման որոշակի ցուցանիշներ, որոնց միջոցով էլ կգնահատվի տարեկան առաջընթացը ՀՀԶԾ-ով սահմանված՝ համայնքի միջնաժամկետ նպատակներին հասնելու գործում:

ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովը տարին երկու անգամ կիրականացնի ՀՀԶԾ-ի տվյալ տարվա համայնքային ծրագրերի և ծառայությունների ներքին մշտադիտարկում (մոնիթորինգ), որի արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ղեկավարին, վերջինիս կողմից էլ՝ համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

ՀՀԶԾ-ի իրականացման հսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը կիրականացնեն համապատասխանաբար համայնքի ղեկավարը և համայնքի ավագանին: ՀՀԶԾ-ի ներքին վերահսկողության արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

ՀՀԶԾ-ի իրականացման յուրաքանչյուր տարվա և հնգամյա ժամկետի ավարտին ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովի կողմից կկատարվի դրա տարեկան

կամ հնգամյա գնահատում՝ ՀՀԶԾ-ում ներառված ծրագրերի, ծառայությունների և աշխատանքների կատարման ցուցանիշների սահմանման և գնահատման միջոցով:

ՀՀԶԾ-ի տարեկան կամ հնգամյա գնահատման արդյունքների հիման վրա ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովը կկազմի ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը և կներկայացնի համայնքի ղեկավարին: Այդ հաշվետվության նպատակը կլինի՝ վեր հանել համայնքի առանցքային սոցիալ-տնտեսական զարգացումները մեկ կամ հինգ տարվա ընթացքում, բացահայտել բացթողումները, թերությունները և շեղումները հաստատված ՀՀԶԾ-ից:

Համայնքի ղեկավարը, մինչև ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը համայնքի ավագանուն ներկայացնելը, կկազմակերպի և կանցկացնի դրա աշխատանքային և հանրային բաց քննարկումներ 15-օրյա ժամկետում՝ այդ մասին իրազեկելով համայնքի բնակչությանը, համայնքում գործող պետական, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածների կազմակերպություններին, շահագրգիռ այլ անձանց: Համայնքի ղեկավարը ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը, դրա հանրային քննարկումների ժամանակ համայնքի հանրությունից ստացված և ընդունված դիտողությունների ու առաջարկությունների վերաբերյալ տեղեկանքը և կից այլ փաստաթղթերը, օրենքով սահմանված կարգով, կներկայացնի համայնքի ավագանու քննարկմանը:

Համայնքի ավագանին ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը կքննարկի օրենքով և ավագանու կանոնակարգով սահմանված կարգով և կկայացնի համապատասխան որոշում:

Հիմնվելով ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության վերաբերյալ համայնքի ավագանու կայացրած որոշման վրա, համայնքի ղեկավարը ՀՀԶԾ-ում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու վերաբերյալ իր և/կամ համայնքի ավագանու անդամներից ստացված բոլոր առաջարկությունները, օրենքով սահմանված կարգով, ներկայացնի համայնքի ավագանու քննարկմանը և հաստատմանը: